

BWV 542

Daniël Lohues is componist, zanger, producer en columnist; met zijn Drentstalige albums en theatershows neemt hij een unieke positie in binnen het Nederlandse muzieklandschap.

De fuga van BWV 542 is gebaseerd op de melodie van een Noord-Nederlands volksliedje. Dat las ik als kind in een boek over Bach dat bij ons in de kast stond. Bach heeft als jonge vent een paar keer Hamburg bezocht om daar de grote organist en componist Adam Reincken te horen spelen en te ontmoeten. Reincken kwam, net als Bachs andere grote held Sweelinck, oorspronkelijk uit Deventer. Reincken zal tijdens een van die gelegenheden wel gevraagd hebben aan Bach of hij misschien ook even wilde spelen op het gigantische orgel van de Sint-Catharinakerk. Het verhaal gaat dat Bach daar gespeeld heeft wat wij nu kennen als *Fantasia & Fuga in g klein*, BWV 542. Als eerbetoon aan Reinckens geboorteland gebruikte hij dus de melodie van een Nederlands volksliedje.

Vanaf mijn vroege jeugd draai ik Bach. Grote orgelwerken waren mijn favoriet. Mijn vader had een luidspreker naast mijn bed gemaakt met een draad naar beneden. Als ik ging slapen, zette hij dan vaak 'de orgelplaat' op: 'Erich Vollenweider spielt Bach'. De *Passacaglia* stond erop. *Ich ruf zu dir*. *Tocatta*, *Adagio* en *Fuga in C groot*, de *Prelude* en *fuga in D groot* en dus ook BWV 542. In die tijd kocht mijn vader ook nog twee platen van Karl Richter die grote orgelwerken speelde. Ook die opnames staan voor altijd in mijn geheugen gebeiteld.

Als kant A van zo'n lp afgelopen was dan klopte ik driemaal op de vloer. Mijn vader die beneden zat, draaide dan de plaat om en dan kon ik kant B horen. Op een van die Karl Richter-platen stonden op kant B twee hele lange, langzame, zachte koraalvoorspelen. Daar heb ik het eind nooit van gered. Kon ik nog maar zo slapen.

Nooit is Bach verdwenen uit mijn leven. Op de apartste momenten komt het opeens vanzelf weer omhoog. Ik heb veel gereisd door Amerika. Daar luister ik een periode met opzet niet naar klassieke muziek. Maar op de terugweg naar de oude wereld, in het vliegtuig boven de punt van Groenland, begint het vanzelf weer. Alsof mijn favoriete orgelwerkenlijstje, via een soort innerlijke Spotify opeens begint te spelen. Zo hoog in de lucht. Weken in een andere wereld geweest. Een zon die ondergaat en even later weer opkomt boven de ietwat bolle horizon en dan de *Fuga in b klein*, BWV 544 die overweldigend uit het geheugen naar beneden komt denderen. Tien kilometer onder mij de zee. Tien kilometer boven mij het heelal. De eeuwigheid in mijn hoofd.

En al die jaren altijd maar denken: hoe zal dat liedje nou geklonken hebben ooit? Dat Nederlandse liedje waar Bach die grote *Fuga in g klein* op maakte. Heb inmiddels noten gezien van dat lied. Een goeie vriendin vond het in een archief. Tekst is nergens te vinden. Heb er zelf weleens een tekst op gemaakt. In mijn moedertaal. Reincken zal toch ook Nedersaksisch gesproken hebben?

Later in de hemel ga ik dát aan Bach vragen. Hoe klonk dat Noord-Nederlandse liedje? Hij zal wel een behoorlijke rij andere vragenstellers voor de deur hebben staan. Maar ik heb daar alle tijd. Misschien staat Glenn Gould ook wel in de rij bij Bach voor de deur in de hemel. Om te vragen of hij een beetje in de buurt zat met zijn manier van spelen. Of om Bach te vertellen dat hij bepaalde dingen misschien toch anders had moeten doen. Misschien staat God wel in de rij om te vragen of Bach Hem orgeltes wil geven.

God die op het mooiste orgel in de hemel BWV 542 speelt. Stel je voor.